Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Факультет економіки та управління
Кафедра міжнародної економіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи
_____ О.Б. Жильцов
«___» _____ 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ТА РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТ

для студентів

спеціальності	051“Економіка”
освітнього рівня	першого (бакалаврського)
освітньої програми	051.00.01“Економіка міста. Урбаністика”

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Код ЄДРПОУ 45307965
Програма № 0259/26
Начальник відділу моніторингу якості освіти
(підпис) (прізвище, ініціали)
«31» серпня 2026 р.

Київ – 2026

Розробник:
доктор економічних наук, старший науковий співробітник, професор кафедри міжнародної економіки Сундук Анатолій Миколайович

Викладач:
доктор економічних наук, старший науковий співробітник, професор кафедри міжнародної економіки Сундук Анатолій Миколайович

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри міжнародної економіки
Протокол від 28.08 2026 р. № 19.

Завідувач кафедри В.В.ЛОЙКО

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми) Економіка міста. Урбаністика.
28.08.2026 р.

Керівник освітньої програми Ю.М. ЖУКОВА

Робочу програму перевірено
31.08.2026 р.

Заступник директора/декана О.О. КАЗАК

Пролонговано:
на 20__/20__ н.р. _____ (_____),“_____” ____ 20__ р., протокол № _
(підпис) (ПІБ)
на 20__/20__ н.р. _____ (_____),“_____” ____ 20__ р., протокол № _
(підпис) (ПІБ)
на 20__/20__ н.р. _____ (_____),“_____” ____ 20__ р., протокол № _
(підпис) (ПІБ)
на 20__/20__ н.р. _____ (_____),“_____” ____ 20__ р., протокол № _
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	4 кредити / 120 годин	
Курс	3	
Семестр	6	
Кількість змістових модулів з розподілом:	4	
Обсяг кредитів	4	
Обсяг годин, в тому числі:	120	
Аудиторні	56	
Модульний контроль	8	
Семестровий контроль	30	
Самостійна робота	26	
Форма семестрового контролю	іспит	

Мета дисципліни: формування здатностей самостійно мислити, генерувати управлінські рішення, проводити аналіз ситуації в сфері економічної безпеки та ідентифікації системних ризиків, виконувати розрахунки можливих шляхів забезпечення безпеки та мінімізації ризиків.

Завдання навчальної дисципліни:

- сформувати у студентів розуміння основних засад і принципів економічної безпеки в умовах поширення постіндустріальних процесів;
- закріпити систему економічних знань і засвоєння положень досягнень теорії і практики безпеки;
- сформувати у студентів спроможність проводити оцінку ситуації в площині економічної безпеки;
- сформувати у студентів розуміння системи ризиків та загроз у сфері безпеки та можливих шляхів їх подолання;
- сформувати практичні вміння проводити оцінку і аналіз систем управління безпекою з врахуванням передового українського і зарубіжного досвіду.

3. Результати навчання за дисципліною.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- понятійний апарат дисципліни;
- систему правового забезпечення України, що регулює політику гарантування економічної безпеки;
- економічні основи політики безпеки;
- методи дослідження основних параметрів економічної безпеки з урахуванням сучасних тенденцій функціонування;
- методику оцінки складових економічної безпеки;
- методику обліку основних складових економічної безпеки;
- підходи до гарантування економічної безпеки;

вміти:

- застосовувати сформовані знання в практичній діяльності роботи економіста;
- застосовувати сформовані знання для проведення аналітичних розрахунків;
- застосовувати сформовані знання для розроблення програмних документів розвитку держави і регіонів.

Загальні та фахові компетентності

ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК9. Здатність до адаптації та дій в новій ситуації.
ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
СК12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.
СК14. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

Програмні результати навчання

РН5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).
РН13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.
РН15. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.
РН17. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в однієї або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.
РН22. Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об’єктами, та у невизначених умовах.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторні:					Самостійні
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи побудови системи економічної безпеки держави							
Тема 1. Актуальність вивчення дисципліни в сучасних умовах ведення діяльності	6	2	-	2	-	-	2
Тема 2. Економічна безпека в системі національної безпеки держави	6	2	-	2	-	-	2
Тема 3. Система показників і методів оцінки економічної безпеки	6	2	-	2	-	-	2
Модульний контроль	2						
Разом	**20**	**6**	**-**	**6**	**-**	**-**	**6**
Змістовний модуль 2. Оцінка складових економічної безпеки							
Тема 4. Особливості розвитку економіки України в системі економічної безпеки	6	2	-	2	-	-	2
Тема 5. Енергетична безпека держави і її особливості	6	2	-	2	-	-	2
Тема 6. Особливості фінансової безпеки держави	6	2	-	2	-	-	2
Тема 7. Потенціал інвестиційної безпеки держави і регіонів	6	2	-	2	-	-	2
Тема 8. Інтегральна оцінка економічної безпеки регіонів України	6	2	-	2	-	-	2
Модульний контроль	2						
Разом	**32**	**10**	**-**	**10**	**-**	**-**	**10**
Змістовний модуль 3. Теоретико-методичні засади ризик-менеджменту							
Тема 9. Ризик як економічна категорія	6	2	-	2	-	-	2
Тема 10. Ідентифікація та якісний аналіз ризиків	6	2	-	2	-	-	2
Тема 11. Кількісне оцінювання ризиків	5	2	-	2	-	-	1
Тема 12. Стратегії та інструменти управління ризиками	5	2	-	2	-	-	1
Модульний контроль	2						
Разом	**24**	**8**	**-**	**8**	**-**	-	**6**
Змістовний модуль 4. Система ризик-менеджменту та прикладні аспекти							
Тема 13. Система ризик-менеджменту організації	6	2	-	2	-	-	2
Тема 14. Ризик-менеджмент у публічному секторі та в умовах кризи	6	2	-	2	-	-	2
Модульний контроль	2						
Разом	**14**	**4**	**-**	**4**	**-**	**-**	**4**
Семестровий контроль	**30**						
Усього	**120**	**28**	**-**	**28**	**-**	**-**	**26**

Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи побудови системи економічної безпеки держави

Тема 1. Актуальність вивчення дисципліни в сучасних умовах ведення діяльності. Місце і роль курсу в сучасних умовах. Важливість питань організації дослідження економічної безпеки. Необхідність дослідження проблем безпеки. Можливість імплементації передового українського і зарубіжного досвіду гарантування безпеки. Переваги впровадження інструментів безпеки. Проблеми і перспективи гарантування економічної безпеки. Об'єкт і предмет вивчення дисципліни. Мета і система цілей організації політики гарантування економічної безпеки. Місце дисципліни в системі інших галузей дослідження питань безпеки.

Тема 2. Економічна безпека в системі національної безпеки держави. Змістовні характеристики поняття національної безпеки. Її структура. Дослідження вчених з питань національної безпеки. Роль національної безпеки в системі розвитку держави. Змістовні характеристики поняття економічної безпеки, її функціональні і галузеві риси. Авторські тлумачення економічної безпеки. Теоретичні і практичні аспекти економічної безпеки. Сутність і структура економічної безпеки.

Тема 3. Система показників і методів оцінки економічної безпеки. Поняття показника оцінки економічної безпеки, його різновиди. Порогові значення і їх змістовні риси. Коефіцієнти економічної безпеки. Принципи і підходи до побудови системи показників оцінки економічної безпеки. Авторські системи показників оцінки економічної безпеки.

Діагностика економічної безпеки і її особливості. Методи оцінки рівня економічної безпеки держави і регіонів. Ендогенний і екзогенний методи оцінки рівня економічної безпеки. Методика SWOT-аналізу.

Змістовний модуль 2. Оцінка складових економічної безпеки

Тема 4. Особливості розвитку економіки України в системі економічної безпеки. Загальний економічний ландшафт політики безпеки. Основні процеси, що його формують. Періоди розвитку економіки України. Можливості зміни показників економічної безпеки. Вплив глобальних криз щодо політики економічної безпеки. Проблемні ділянки гарантування економічної безпеки держави.

Компарація економічної безпеки України і країн ЄС. Сильні і слабкі сторони. Можливості корекції.

Тема 5. Енергетична безпека держави і її особливості

Процеси, що впливають і формують рівень енергетичної безпеки держави. Базис для гарантування енергетичної безпеки. Енергетичний баланс. Зміни показників безпеки протягом періоду незалежності України.

Політика забезпечення енергетичної безпеки. Переваги і прорахунки. Інструменти підвищення рівня енергетичної безпеки держави. Досвід передових країн в галузі енергетичної безпеки. Можливості зеленої енергетики в питання підвищення рівня енергетичної безпеки.

Тема 6. Особливості фінансової безпеки держави. Суть поняття фінансової безпеки. Авторські підходи до розуміння. Складові фінансової безпеки держави. Показники безпеки і їх особливості. Порогові величини безпеки. Сучасний стан фінансової безпеки України. Базові макроекономічні показники і їх вплив щодо безпеки. Інфляція і зовнішній борг в системі безпеки. Вплив глобальних криз щодо

рівня безпеки. Офшорні схеми і фінансова безпека. Просторові особливості гарантування фінансової безпеки.

Державна політика фінансової безпеки протягом років незалежності України, її особливості. Заходи і інструменти поліпшення рівня фінансової безпеки.

Тема 7. Потенціал інвестиційної безпеки держави і регіонів. Змістовні характеристики інвестиційної безпеки держави. Тлумачення інвестиційної безпеки різними авторами. Елементи інвестиційної безпеки. Зв'язок безпеки з іншими складовими економічної безпеки. Показники безпеки і їх особливості. Порогові величини безпеки. Зміни показників безпеки протягом періоду незалежності України. Потенціал зростання іноземних інвестицій до України. Основні проблеми. Вплив глобальних криз щодо рівня безпеки. Регіональні особливості інвестиційної безпеки. Регіональні інвестиційні хвилі. Приклади діяльності іноземного капіталу в Україні.

Сильні і слабкі сторони політики забезпечення інвестиційної безпеки держави. Можливості поліпшення ситуації в галузі інвестиційної безпеки.

Тема 8. Інтегральна оцінка економічної безпеки регіонів України. Зміст інтегральної оцінки. Групування регіонів України за рівнем економічної безпеки. Регіони-лідери і регіони-аутсайдери за рівнем економічної безпеки. Зв'язок економічного потенціалу регіону з рівнем економічної безпеки.

Змістовий модуль 3. Теоретико-методичні засади ризик-менеджменту

Тема 9. Ризик як економічна категорія. Сутність, природа та функції економічного ризику. Співвідношення понять «невизначеність», «ризик», «загроза», «виклик». Взаємозв'язок ризику й економічної безпеки: ризик як загроза і як можливість. Класифікація ризиків за джерелом виникнення, сферою прояву, рівнем (мікро-, мезо-, макро-), характером наслідків, можливістю страхування. Ризик-апетит і толерантність до ризику. Ризик-профіль суб'єкта господарювання.

Тема 10. Ідентифікація та якісний аналіз ризиків. Методи ідентифікації ризиків: реєстр ризиків, мозковий штурм, метод Делфі, структуровані інтерв'ю, чек-листи, аналіз причинно-наслідкових зв'язків (діаграма Ісікави), SWOT- і PESTEL-аналіз як інструменти виявлення ризиків. Побудова карти (матриці) ризиків у координатах «ймовірність – вплив». Ранжування та пріоритизація ризиків. Формування реєстру ризиків організації.

Тема 11. Кількісне оцінювання ризиків. Статистичні показники оцінювання ризику: дисперсія, середньоквадратичне відхилення, коефіцієнт варіації. Очікувана грошова вартість ризику. Метод сценаріїв. Аналіз чутливості та визначення критичних значень параметрів. Дерево рішень. Імітаційне моделювання (метод Монте-Карло). Показник вартості під ризиком (Value at Risk) та сфера його застосування. Оцінювання ризику за допомогою інструментів MS Excel.

Тема 12. Стратегії та інструменти управління ризиками. Базові стратегії реагування: ухилення, зниження, передавання, прийняття ризику. Інструменти зниження ризику: диверсифікація, лімітування, резервування, хеджування, страхування, самострахування. Прийняття рішень в умовах невизначеності: критерії Вальда (максиміну), максимаксу, Гурвіца, Севіджа, Лапласа. Оцінювання економічної ефективності заходів з управління ризиками: зіставлення вартості заходу й очікуваного зниження втрат.

Змістовий модуль 4. Система ризик-менеджменту та прикладні аспекти

Тема 13. Система ризик-менеджменту організації. Міжнародні стандарти управління ризиками: ISO 31000, COSO ERM. Процес ризик-менеджменту: визначення контексту, ідентифікація, аналіз, оцінювання, оброблення, моніторинг і перегляд, комунікація. Організаційне забезпечення: розподіл ролей і відповідальності, модель трьох ліній захисту. Політика управління ризиками та внутрішній контроль. Ключові індикатори ризику. Інтеграція ризик-менеджменту в систему економічної безпеки підприємства.

Тема 14. Ризик-менеджмент у публічному секторі та в умовах кризи. Особливості управління ризиками на рівні держави, регіону та територіальної громади. Система державного моніторингу та раннього попередження загроз економічній безпеці. Управління ризиками проєктів і програм місцевого розвитку. Ризик-менеджмент в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення: специфіка ризиків, інструменти мінімізації, міжнародний досвід. Кращі практики державної політики управління ризиками.

Робота в Центрі компетентностей – Центр економічної дидактики

Практичні заняття з тем 3, 8, 10, 11 і 12. Завдання передбачають: розрахунок індикаторів економічної безпеки за Методичними рекомендаціями Мінекономрозвитку на даних Держстату, авторськими методиками; побудову інтегральної оцінки економічної безпеки обраного регіону; формування реєстру та карти ризиків суб'єкта господарювання; кількісне оцінювання ризику (коефіцієнт варіації, очікувана грошова вартість, аналіз чутливості); обґрунтування управлінського рішення в умовах невизначеності за критеріями Вальда, Гурвіца та Севіджа. Обробка даних – засобами MS Excel, візуалізація – засобами Power BI. Результати оформлюються у вигляді аналітичного звіту з розрахунками та візуалізаціями, який здобувач представляє й обґрунтовує на практичному чи семінарському занятті.

Матриця відповідності тем дисципліни результатам навчання

№	Тема	РН5	РН13	РН15	РН17	РН22
1	Актуальність вивчення дисципліни в сучасних умовах			○	○	
2	Економічна безпека в системі національної безпеки			●	●	
3	Система показників і методів оцінки економічної безпеки	●	●		○	
4	Особливості розвитку економіки України в системі економічної безпеки		○		●	
5	Енергетична безпека держави і її особливості		○		●	
6	Особливості фінансової безпеки держави		●		●	
7	Потенціал інвестиційної безпеки держави і регіонів	●	○		○	
8	Інтегральна оцінка економічної безпеки регіонів	●	●		○	
9	Ризик як економічна категорія			●	○	●
10	Ідентифікація та якісний аналіз ризиків		●	●		●
11	Кількісне оцінювання ризиків	●	●			○
12	Стратегії та інструменти управління ризиками	●		●		●
13	Система ризик-менеджменту організації	●	○			●
14	Ризик-менеджмент у публічному секторі та в умовах кризи	○			●	●

Контроль навчальних досягнень

Система оцінювання навчальних досягнень студентів

№ з/п	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	Модуль1		Модуль2		Модуль3		Модуль4	
			Кількість одиниць	Максимальна кількість	Кількість одиниць	Максимальна кількість	Кількість одиниць	Максимальна кількість	Кількість одиниць	Максимальна кількість
1.	Відвідування лекцій	1	3	3	5	5	4	4	2	2
2	Відвідування семінарських занять	1	3	3	5	5	4	4	2	2
3	Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15	5	25	4	20	2	10
4	Робота на практичних (семінарських) заняттях	10	3	30	5	50	4	40	2	20
5	Виконання модульної (контрольної) роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Разом				**76**		**110**		**93**		**59**
Максимальна кількість балів			**338**							
Розрахунок коефіцієнта:			**337/60=5,63**							
Екзамен			**40**							
Загалом			**100**							

Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Бали
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. Теоретичні основи побудови системи економічної безпеки держави			
1	Тема 1. Актуальність вивчення дисципліни в сучасних умовах ведення діяльності	2	5
2	Тема 2. Економічна безпека в системі національної безпеки держави	2	5
3	Тема 3. Система показників і методів оцінки економічної безпеки	2	5
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. Оцінка складових економічної безпеки			
4	Тема 4. Особливості розвитку економіки України в системі економічної безпеки	2	5
5	Тема 5. Енергетична безпеки держави і її особливості	2	5
6	Тема 6. Особливості фінансової безпеки держави	2	5
7	Тема 7. Потенціал інвестиційної безпеки держави і регіонів	2	5
8	Тема 8. Інтегральна оцінка економічної безпеки регіонів України	2	5
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 3. Теоретико-методичні засади ризик-менеджменту			
9	Тема 9. Ризик як економічна категорія	2	5
10	Тема 10. Ідентифікація та якісний аналіз ризиків	2	5
11	Тема 11. Кількісне оцінювання ризиків	1	5
12	Тема 12. Система ризик-менеджменту організації	1	5
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 4. Система ризик-менеджменту та прикладні аспекти			
13	Тема 13. Система ризик-менеджменту організації	2	5
14	Тема 14. Ризик-менеджмент у публічному секторі та в умовах кризи	2	5
	Разом	26	70

Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Поточний контроль за результатами виконання контрольних (модульних) робіт передбачає оцінювання теоретичних знань та практичних умінь і навичок, що студент набув після завершення вивчення навчального матеріалу змістовного модулю з дисципліни. Виконання модульних робіт здійснюється в аудиторії.

Модульний контроль проводиться у формі контрольної роботи за кожним модулем. Контрольні (модульні) роботи включають тестування, відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань та ситуацій.

Сума балів, накопичених студентом за виконання модульних контрольних робіт свідчить про ступінь оволодіння ним програмою навчальної дисципліни протягом конкретного етапу її вивчення.

Критерії оцінювання модульного контролю з дисципліни наступні:

20-25 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, глибоко всебічно розкриває зміст теоретичних питань, тестових та практичних завдань.

15-20 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

10-15 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обгрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності і помилки.

1-10 балів – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обгрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.

0-10 балів – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Форми проведення та критерії оцінювання модульного контролю

Модулі	Тема дисципліни	Форма контролю	Максимальна сума балів
I	Теми 1,2,3 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів
II	Теми 4,5,6,7,8 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів
III	Теми 9,10,11,12 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів
IV	Теми 13,14 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів

Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Семестровий контроль – це підсумкове оцінювання результатів навчання студента за семестр, що здійснюється в університеті у формі екзамену. Підсумковий семестровий контроль проводиться за результатами поточного контролю протягом семестру, що оцінюється за шкалою ECTS у максимальні 40 балів, що переводиться у національну шкалу та для отримання рейтингової оцінки знань студента.

Орієнтовні питання до екзамену:

1. Місце і роль курсу в сучасних умовах. Важливість питань організації дослідження економічної безпеки. Необхідність дослідження проблем безпеки.
2. Об'єкт і предмет вивчення дисципліни. Мета і система цілей організації політики гарантування економічної безпеки.
3. Змістовні характеристики поняття національної безпеки. Її структура.
4. Змістовні характеристики поняття економічної безпеки, її функціональні і галузеві риси.
5. Поняття показника оцінки економічної безпеки, його різновиди. Порогові значення і їх змістовні риси. Коефіцієнти економічної безпеки.
6. Діагностика економічної безпеки і її особливості. Методи оцінки рівня економічної безпеки держави і регіонів.
7. Особливості розвитку економіки України в системі економічної безпеки. Загальний економічний ландшафт політики безпеки. Основні процеси, що його формують.
8. Періоди розвитку економіки України. Можливості зміни показників економічної безпеки.
9. Вплив глобальних криз щодо політики економічної безпеки.
10. Проблемні ділянки гарантування економічної безпеки держави.
11. Енергетична безпеки держави і її особливості. Зміст поняття енергетичної безпеки держави.
12. Інструменти підвищення рівня енергетичної безпеки держави.
13. Можливості зеленої енергетики в питання підвищення рівня енергетичної безпеки.
14. Особливості фінансової безпеки держави. Суть поняття фінансової безпеки.
15. Складові фінансової безпеки держави.
16. Показники фінансової безпеки і їх особливості. Порогові величини безпеки.
17. Сучасний стан фінансової безпеки України.
18. Вплив глобальних криз щодо рівня фінансової безпеки.
19. Офшорні схеми і фінансова безпека.
20. Просторові особливості гарантування фінансової безпеки.
21. Заходи і інструменти поліпшення рівня фінансової безпеки.
22. Змістовні характеристики інвестиційної безпеки держави. Тлумачення інвестиційної безпеки різними авторами.
23. Порогові величини інвестиційної безпеки.
24. Потенціал зростання іноземних інвестицій до України. Основні проблеми.
25. Регіональні особливості інвестиційної безпеки.
26. Регіональні інвестиційні хвилі.
27. Сильні і слабкі сторони політики забезпечення інвестиційної безпеки держави.
28. Можливості поліпшення ситуації в галузі інвестиційної безпеки.
29. Регіони-лідери і регіони-аутсайдери за рівнем економічної безпеки.
30. Зв'язок економічного потенціалу регіону з рівнем економічної безпеки.
31. Сутність, природа та функції економічного ризику.
32. Взаємозв'язок ризику й економічної безпеки.
33. Класифікація ризиків.

34. Методи ідентифікації ризиків.
35. Ранжування та пріоритизація ризиків.
36. Статистичні показники оцінювання ризику.
37. Стратегії та інструменти управління ризиками. Базові стратегії реагування.
38. Інструменти зниження ризику.
39. Оцінювання економічної ефективності заходів з управління ризиками.
40. Міжнародні стандарти управління ризиками.
41. Процес ризик-менеджменту та його особливості.
42. Політика управління ризиками та внутрішній контроль.
43. Ключові індикатори ризику.
44. Можливості використання показників ризику для прогнозування економічної безпеки.
45. Особливості управління ризиками на рівні держави, регіону та територіальної громади.
46. Система державного моніторингу попередження ризиків.
47. Можливості управління ризиками.
48. Управління ризиками проєктів і програм місцевого розвитку.
49. Ризик-менеджмент в умовах воєнного стану.
50. Просторові особливості використання ризик-менеджменту.

Шкала відповідності оцінок

Оцінка за шкалою ЄКТС	Кількість балів	Значення оцінки
A	90-100	Відмінно
B	82-89	Дуже добре
C	75-81	Добре
D	69-74	Задовільно
E	60-68	Достатньо
FX	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання
F	0-34	Незадовільно з обов’язковим повторним проходженням курсу

Навчально-методична карта дисципліни

Разом: 120 год., лекції – 28 год., практичні заняття – 28 год., модульний контроль – 8 год., самостійна робота – 26 год., екзамен – 30 год.

Модулі	Змістовний модуль 1			Змістовний модуль 2					Змістовний модуль 3				Змістовний модуль 4	
Назва модуля	Теоретичні основи побудови системи економічної безпеки держави			Оцінка складових економічної безпеки					Теоретико-методичні засади ризик-менеджменту				Система ризик-менеджменту та прикладні аспекти	
лекції	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Теми лекцій	Актуальність вивчення дисципліни в сучасних умовах ведення діяльності	Економічна безпека в системі національної безпеки держави	Система показників і методів оцінки економічної безпеки	Особливості розвитку економіки України в системі	Енергетична безпеки держави і її особливості	Особливості фінансової безпеки держави	Потенціал інвестиційної безпеки держави і регіонів	Інтегральна оцінка економічної безпеки регіонів	Ризик як економічна категорія	Ідентифікація та якісний аналіз	Кількісне оцінювання ризиків	Стратегії та інструменти управління ризиками	Система ризик-менеджменту організації	Ризик-менеджмент у публічному секторі та в умовах кризи
Теми практичних занять	Актуальність вивчення дисципліни в сучасних умовах ведення діяльності	Економічна безпека в системі національної безпеки держави	Система показників і методів оцінки економічної безпеки	Особливості розвитку економіки України в	Енергетична безпеки держави і її особливості	Особливості фінансової безпеки держави	Потенціал інвестиційної безпеки держави і регіонів	Інтегральна оцінка економічної безпеки	Ризик як економічна категорія	Ідентифікація та якісний аналіз	Кількісне оцінювання ризиків	Стратегії та інструменти управління ризиками	Система ризик-менеджменту організації	Ризик-менеджмент у публічному секторі та в умовах кризи
Самостійна робота	15 балів			25 балів					20 балів				10 балів	
Модульний контроль	МК – 25 балів			МК – 25 балів					МК – 25 балів				МК – 25 балів	
Разом	**338, коефіцієнт переведення у 60-бальну шкалу: 337/60=5,63**													
Екзамен	**40**													
Загалом	**100**													

Політика академічної доброчесності та використання інструментів штучного інтелекту

1. Нормативна основа. Освітній процес і оцінювання результатів навчання з дисципліни здійснюються з дотриманням вимог статті 42 Закону України «Про освіту», статті 16 Закону України «Про вищу освіту», Положення про академічну доброчесність Київського столичного університету імені Бориса Грінченка та Кодексу корпоративної культури Університету.

2. Робота здобувача. Усі види навчальної діяльності з дисципліни - відповіді на практичних заняттях, модульні контрольні роботи, розрахункові та аналітичні завдання, презентації, реферати, самостійна робота, підсумковий контроль - виконуються здобувачем самостійно.

Використання чужих ідей, даних, розрахунків або тексту допускається лише за умови коректного посилання на джерело.

Здобувач має право користуватися будь-якими джерелами інформації та консультуватися з викладачем, одногрупниками й фахівцями.

Обмеження стосується не доступу до інформації, а привласнення чужого результату як власного.

3. Порушеннями академічної доброчесності вважаються:

- академічний плагіат - оприлюднення результатів чужої наукової або навчальної праці як власних, а також відтворення тексту, розрахунків, таблиць, рисунків чи висновків з інших джерел без посилання;
- самоплагіат - повторне подання власної роботи, яку вже було зараховано з іншої дисципліни або в попередньому семестрі, без погодження з викладачем;
- фабрикація - вигадування даних, результатів розрахунків, джерел або посилань, яких не існує;
- фальсифікація - свідома зміна або модифікація вихідних даних чи результатів розрахунків;
- списування - виконання завдань контрольних заходів із використанням не дозволених джерел інформації або технічних засобів;
- обман - надання завідомо неправдивої інформації щодо власної навчальної діяльності, зокрема здавання роботи, виконаної іншою особою;
- хабарництво та необ’єктивне оцінювання - у значеннях, визначених статтею 42 Закону України «Про освіту».

4. Перевірка робіт. Письмові роботи, що подаються на оцінювання у обсязі, достатньому для перевірки на плагіат (реферати, аналітичні записки, розрахунково-графічні та проєктні роботи), перевіряються на наявність текстових збігів у системі, яку використовує Університет.

Рекомендований рівень оригінальності тексту - не нижче 70 %. З розрахунку оригінальності виключаються коректно оформлені цитати, бібліографічний опис, назви нормативно-правових актів, стандартні формулювання методик і формули.

Робота з рівнем оригінальності нижче встановленого повертається на доопрацювання. Повторне подання роботи з тим самим порушенням є підставою для виставлення нульової оцінки за відповідний вид роботи.

5. Використання інструментів штучного інтелекту. Генеративні інструменти штучного інтелекту (ChatGPT, Claude, Gemini, Copilot та аналогічні) є частиною сучасного професійного інструментарію економіста, і дисципліна не забороняє їх

використання. Водночас застосовуються такі правила.

Дозволено без окремого погодження:

- пошук і попередній добір джерел за темою (з обов'язковою подальшою перевіркою кожного джерела за бібліотечним каталогом, офіційним вебсайтом видання або через сервіс doi.org);
- переклад іншомовних текстів;
- перевірка орфографії, граматики та стилістики власного тексту;
- пояснення незрозумілих понять, формул і методик;
- генерування ідей, планів і структури роботи;
- допомога у форматуванні таблиць, побудові діаграм і оформленні візуалізацій;
- генерування навчальних прикладів і запитань для самоперевірки.

Не дозволено:

- подання згенерованого тексту як власного - зокрема аналітичної частини, інтерпретації результатів, висновків і пропозицій;
- виконання розрахунків без розуміння їх методики, коли здобувач не може самостійно пояснити хід і результат обчислення;
- генерування вихідних даних, статистичних показників або емпіричних результатів;
- використання будь-яких зовнішніх інструментів під час аудиторних контрольних заходів і підсумкового контролю, якщо викладач прямо не дозволив їх застосування;
- подання посилань на джерела, згенеровані або запропоновані інструментом штучного інтелекту, без перевірки їх реального існування. Наявність у роботі неіснуючого джерела кваліфікується як фабрикація (п. 3), незалежно від того, чи здобувач діяв свідомо.

Обов'язок декларування. Якщо генеративні інструменти застосовувалися при підготовці роботи, здобувач зазначає це в примітці наприкінці роботи за формою: назва інструменту, мета використання, обсяг застосування. Наприклад: «При підготовці роботи використано ChatGPT для попереднього пошуку джерел за темою розділу 2 та перевірки стилістики тексту. Усі джерела перевірено за бібліотечними каталогами. Розрахунки, аналіз та висновки виконано автором самостійно».

Декларування використання не знижує оцінку. Приховане використання за наявності ознак генерованого тексту розглядається як обман (п. 3).

Ключовий критерій. Незалежно від застосованих інструментів, здобувач має бути здатним пояснити на вимогу викладача походження кожного наведеного числа, логіку кожного розрахунку і зміст кожного твердження у власній роботі. Нездатність це зробити є самостійною підставою для зниження оцінки за відповідний вид роботи.

6. Наслідки порушення. За встановленим фактом порушення академічної доброчесності викладач може: повторно оцінити роботу; повернути роботу на доопрацювання; виставити нульову оцінку за відповідний вид роботи; призначити повторне проходження оцінювання. У разі повторних або систематичних порушень питання виноситься на розгляд кафедри в порядку, визначеному Положенням про академічну доброчесність Університету.

7. Права здобувача. Здобувач має право: бути поінформованим про правила академічної доброчесності до початку вивчення дисципліни; ознайомитися з результатами перевірки власної роботи; надати пояснення щодо виявлених збігів; оскаржити рішення викладача в порядку, визначеному Положенням про академічну доброчесність Університету.

Рекомендована література

Основна (базова)

1. Економічна безпека України у новій глобальній архітектурі ризиків: експертно-аналітична доповідь / Я. Базилюк, Я. Жаліло, Л. Шемаєва та ін.; Національний інститут стратегічних досліджень; за заг. ред. Я. Жаліла. Київ: НІСД, 2026. 136 с.
2. Економічна безпека України в умовах довготривалої війни. Експертно-аналітична доповідь. К.: НІСД, 2024. 71 с. URL: https://doi.org/10.53679/NISSanalytrep.2024.08
3. Зубко Т.Л. Економічна безпека підприємства: виклики XXI сторіччя: монографія. Київ: Київ. нац. торг-екон. ун-т, 2021. 420 с.
4. Полінкевич О. М., Волинець І. Г. Обґрунтування управлінських рішень та оцінювання ризиків: навч. посіб. Луцьк: Вежа-Друк, 2023. 363 с.
5. Про Стратегію економічної безпеки України на період до 2025 року. Рада національної безпеки і оборони України. URL: https://ips.ligazakon.net/document/MUS35837
6. Резнікова О. О. Національна стійкість в умовах мінливого безпекового середовища : монографія. Київ : НІСД, 2022. 456 с.

Додаткова

1. Гбур З.В. Економічна безпека як складова забезпечення національної безпеки України. Інвестиції: практика та досвід. № 18. 2017. С. 81-86.
2. Економічна безпека та фінансові розслідування: концепти, прагматика, інструментарій забезпечення : колективна монографія / За заг. ред. д.е.н., доц. Вівчар О. І. Тернопіль: Економічна думка, 2019. 395 с.
3. Зайченко К.С., Діма Н.І. Економічна безпека підприємства: сутність та роль. Ефективна економіка. 2021. № 5.
4. Іванова Н.С. Прогнозування економічної безпеки регіонів для забезпечення безпеки національної економіки: монографія. Кривий Ріг: ФОП Чернявський Д.О., 2018. 381с.
5. Корнієнко Т. Аналіз стану економічної безпеки України та пріоритети її зміцнення. Економіка та суспільство. 2022. № 38. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1314/1269
6. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України. Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України № 1277 від 29.10.2013. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text
7. Лобко В. В. Сучасний стан та проблеми правового забезпечення національної безпеки в Україні. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції 2022. № 6. С. 30-36.
8. Малишко В.М. Актуальні проблеми економічної безпеки в системі національної безпеки України. Юридичний вісник. 2015. № 4. С. 129-133.
9. Мельник С. І. Управління фінансовою безпекою підприємств: теорія, практика: монографія. Львів: «Раст-7». 2020. 384 URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3284/1/Mel%27nyk_%d0%bc%d0%be%d0%bd%d0%be%d0%b3%d1%80%d0%b0%d1%84%d1%96%d1%8f.pdf
10. Правдюк А.Л. Особливості законодавчого забезпечення економічної безпеки України. Інформація і право. 2021. № 2 (37). С. 170-182.
11. Неустоєв Ю. Г. Роль інновацій у забезпеченні економічної безпеки. Агросвіт. 2021. № 7-8. С. 103-108. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/7-8_2021/16.pdf2.
10.

12. Loiko V., Aleksandrova O., Vinnikova N., Zavadskyi V., Loiko D. Methodical Tools for Security Level Diagnostics of the Modern University's. International Journal of Electronic Security and Digital Forensics. Vol. 13, No. 2, 2021. P. 115-132. (SCOPUS)
13. Loiko, V., Aleksandrova, O., Suprunenko, A., Bezprozvanna, T. and Pozdieieva, K. Risk analysis and determination of the level of security of the information ecosystem of the educational institution with the help of an expert system. (Аналіз ризиків та визначення рівня безпеки інформаційної екосистеми навчального закладу за допомогою експертної системи). Proceedings of the Cybersecurity Providing in Information and Telecommunication Systems II. co located with International Conference on Problems of Infocommunications. Science and Technology (PICST 2021). Volume I. P. 260-267.
14. Sunduk A.M., Shvets P.A., Zhukova Yu.M., Loiko V.V. Parameters of economic security in the conditions of strengthening of information risks and threats.
(Параметри економічної безпеки в умовах посилення інформаційних ризиків і загроз). Proceedings of the Cybersecurity Providing in Information and Telecommunication Systems II. co-located with International Conference on Problems of Infocommunications. Science and Technology (PICST 2021). Volume II. P. 221-228.
15. Дрожжин Д., Дрожжин М. Роль економічної безпеки у формуванні та реалізації стратегій сталого розвитку. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2023. № 4 (36). С. 26-34.

Інформаційні джерела

1. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: https://www.rada.gov.ua/
2. Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України. URL: https://www.kmu.gov.ua/
3. Офіційний веб-портал Ради національної безпеки і оборони України. URL: https://www.rnbo.gov.ua/
4. Державна служба статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/
5. Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/
6. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: http://www.nbuv.gov.ua/
7. Закон України "Про національну безпеку України". URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text
8. ЕНК "Економічна безпека та ризик-менеджмент": https://elearning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=26071